

Årsuppföljning av Avtal Vårdval Barn- och ungdomspsykiatri 2023

Datum
2024-02-26

Diarienummer
2024/452

Rapport skriven av:
Sarah Hörberg, Vårdval BUP

Godkänt av
Magnus Thureson, Vårdvalsenheten

Innehåll

1	Inledning	3
2	Syfte	3
3	Underlag till årsuppföljningen	3
4	Definitioner	4
5	Verksamhetsstatistik	5
6	Samverkan	12
7	Citat från mottagningar	12
8	Diskussion	13
9	Viktiga utvecklingsområden inom Vårdval BUP	13

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Region Dalarna har haft Vårdval BUP sedan 2022-02-01. Lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) som trädde i kraft 2009-01-01 tillämpas. Det politiska beslutet togs för att öka tillgängligheten och ge barn och unga i Dalarnas län möjlighet att välja mellan flera mottagningar. Mottagningarna ska bedriva vård under avtalet i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet samt följa förekommande relevanta nationella riktlinjer. Mottagningarna ska säkerställa att vård under avtalet ges för patientens bästa. Enligt lagen om valfrihetssystem kan ansökan om att starta en verksamhet inom Vårdval BUP Dalarna när som helst skickas in till regionen. Alla mottagningar som uppfyller avtalets krav har rätt att etablera verksamhet i regionen med offentlig ersättning.

Ersättningsmodellen i Vårdval BUP Dalarna utgår från att mottagningen får ersättning för utförda uppdrag. Ett uppdrag innebär en vårdepisod, där en vårdepisod kan innebära nybedömning, behandlingsserie, enstaka besök eller samverkan. Vårdepisoder omfattar de insatser som behöver göras för att utreda, diagnostisera och behandla patienten. Vårdepisoderna är standardmodeller och utgör underlag för ekonomisk ersättning. Detta innebär att respektive vårdepisod, så länge god vård upprätthålls, kan variera. Vårdepisoden kan bli längre eller kortare för några patienter, men ersättningen beräknas enligt standard. Utgångspunkten för ersättningen är att det ska råda balans mellan uppdrag och ersättning. Vårdvalsavtalet uppdateras årligen och beslutas i Region Fullmäktige.

2 Syfte

Denna årsuppföljning är sammanställd ur ett beställarperspektiv. Den utgår ifrån Avtal Vårdval BUP Dalarna 2023 med tillhörande bilagor.

Uppföljningen syftar till att säkerställa bästa möjliga vård, öka patientsäkerheten samt att verka för kvalitetsförbättringar. Uppföljningen syftar därutöver till att följa upp om den godkända mottagningen uppfyller kraven i Avtal Vårdval BUP 2023, graden av måluppfyllelse inom områden av särskild betydelse för barn och ungdomspsykiatri och dess utveckling och kvalitet. Målet med årsuppföljningen är att verksamheter och förtroendevalda ska få en ökad kunskap om kvalitet och dess olika aspekter för att tillsammans kunna ha en dialog om önskad utveckling.

3 Underlag till årsuppföljningen

Varje BUP-mottagning har fått besvara uppföljningsfrågor som delvis ligger till underlag för rapporten. Resterande data i årsuppföljningen är hämtad från BILD (Region Dalarnas datalager).

Under 2023 startade ytterligare två mottagningar, totalt finns nu nio stycken mottagningar som bedriver barn- och ungdomspsykiatrisk verksamhet enligt Avtal Vårdval BUP Dalarna, se geografisk spridning i figur 1. Av dessa nio mottagningar så drivs fyra mottagningar i privat regi.

Figur 1. Godkända privata och offentligt drivna BUP-mottagningar i Region Dalarna 2023.

	Mottagning	Antal aktuella patienter (dec-23)
1	Borlänge BUP JeWe	212
2	Avesta BUP Mott	700
3	Borlänge BUP Mott	1 248
4	Falun BUP Mott	929
5	Hedemora BUP Kiron Care	Startade under nov-23
6	Ludvika BUP Mott	509
7	Mora BUP Mott	788
8	Falun BUP Capio	639
9	Falun BUP Psykiatripartners	756

4 Definitioner

4.1 Barn- och ungdomspsykiatri

BUP är en förkortning för barn- och ungdomspsykiatri. Den är till för barn och unga i åldern 0-18 år. Patienten aktualiseras för specialiserad barn-

och ungdomspsykiatrisk öppenvård efter kontakt med primärvården, elevhälsan eller motsvarande verksamhet med legitimationskrav enligt gällande remissregler. Det är även möjligt att initiera en vårdkontakt direkt från patienten/anhörigas sida genom egenvårdsbegäran.

4.2 Vårdepisod

En period av vård för medicinskt behov eller sjukdomstillstånd. Den kan vara kontinuerlig eller uppdelad i intervall med vårduppehåll och ge information om vårdåtgärdsordning (akutmottagning, inläggning, öppenvård osv), och på så vis tjäna som ett mått på sjukvårdstjänsten. I Vårdval BUP 2023 finns det 21 olika vårdepisoder.

4.3 Bemanning

Mottagningen ska ha personal med dokumenterad erfarenhet av arbete inom barn- och ungdomspsykiatrisk öppenvård knuten till sig så att en god vård kan ges. Mottagningen ska minst ha följande yrkeskategorier anställa hos sig:

- läkare med specialistkompetens i barnpsykiatri
- legitimerad psykolog
- legitimerad sjuksköterska

Mottagningen ska även ha tillgång till följande yrkeskategorier:

- legitimerad arbetsterapeut
- legitimerad sjukgymnast/fysioterapeut
- socionom
- omvårdnadspersonal
- legitimerad psykoterapeut
- dietist

Enligt sammanställningen av de uppföljningsfrågor som alla BUP-mottagningar har svarat på så har majoriteten av mottagningarna svårt att ha tillgång till dietist samt fysioterapeut. Här behöver alla mottagningar göra ett omtag och arbeta för att se till att de har tillgång till alla yrkeskategorier enligt Avtalet.

5 Verksamhetsstatistik

5.1 Kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård

Nedan redovisas en sammanfattning av uppföljningsområden kopplat till bilaga 3 - uppföljning 2023.

5.1.1 Patienten med behov av Samordnad vård

Samordnad individuell vårdplan (SIP), följs upp årligen och statistiken hämtas från BILD. Syftet med SIP är ökat inflytande och ökad delaktighet för den enskilde patienten, samtidigt som den förbättrar samordningen och ger en helhetsbild av den enskilde patientens situation.

Den samordnade individuella planen bör när det är lämpligt innehålla långsiktiga och kortsiktiga mål för insatserna. Målen bör sättas upp av den enskilde själv med stöd av de professionella. Det ska också framgå av planen vem som har uppföljningsansvar för de respektive mål.

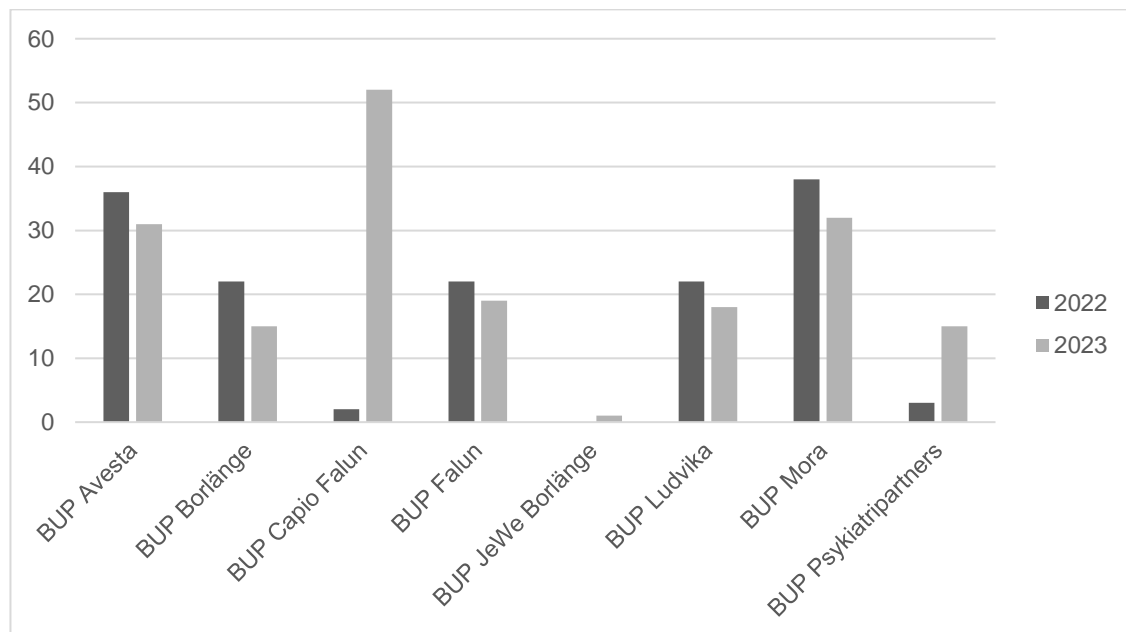
Alla som behöver insatser från både socialtjänst och hälso- och sjukvård och insatser från flera huvudmän kan behöva en SIP oavsett typ av svårigheter eller omfattningen av dessa. SIP används också för planering som sker efter utskrivning från slutenvård.

SIP har ett helhetsperspektiv och behöver ofta kompletteras med andra mer detaljerade planer i de enskilda verksamheterna.

SIP är inte bara en plan eller ett möte, det är en hel arbetsprocess med olika steg. Den kan vara lång och sträcka sig över flera år eller över en kortare tid. En SIP förutsätter någon form av gemensam diskussion/träff, antingen ett fysiskt eller digitalt möte. Planen ska följas upp, hur ofta detta behövs varierar beroende på situationen. Vid första mötet planeras tid för uppföljningsmöte..

En SIP avslutas när patienten inte längre har behov av insatser som behöver samordnas och nya behov av samordning inte förväntas uppstå inom den närmaste tiden. Planen kan också avslutas när samordningen fungerar.

Under 2023 utfördes 183 stycken SIP-möten vilket är en ökning jämfört med 145 stycken SIP-möten under 2022.

Figur 2 visar antal samordnad individuell vårdplan (SIP), uträknat på unika individer.

5.2 Säker hälso och sjukvård

5.2.1 Säker läkemedelsförskrivning

Mottagningens läkemedelshantering ska ske på ett rationellt, säkert och kostnadseffektivt sätt med ett helhetsperspektiv där patientens och samhällets bästa beaktas. Mottagningens verksamhet ska bedrivas med största möjliga följsamhet till de vid var tid gällande rekommendationer som utges av Läkemedelskommittén i Regionen.

Deltagande är obligatoriskt till Läkemedelsavdelningens informationsträffar 1-2 gånger/år.

Läkemedelsavdelningen har under 2023 kontaktat de sju mottagningar som startade under 2022 och av dessa sju har fyra mottagningar haft besök och tre mottagningarna är kontaktade men har fortfarande inte haft något besök. Läkemedelsavdelningen upplever att de BUP-mottagningar som de har besökt har uppskattat besöket och att de har kunnat ge en del praktiska tips om var man kan hitta information. De har även visat en del statistik och framöver, när mottagningarna haft igång sina verksamheter, kommer det bli tydligare hur utvecklingen går över tid.

5.2.2 Synergi

Samtliga mottagningar är anslutna till Synergi, Region Dalarnas IT-verktyg för rapportering av avvikelser, tillbud eller risk. Rapportering av negativa händelser, tillbud och risker är en skyldighet och ett ansvar för all hälso- och sjukvårdspersonal. Systemet ska användas för att samla alla identifierade avvikelser i regionen, även synpunkter eller klagomål från patient, närstående och personal.

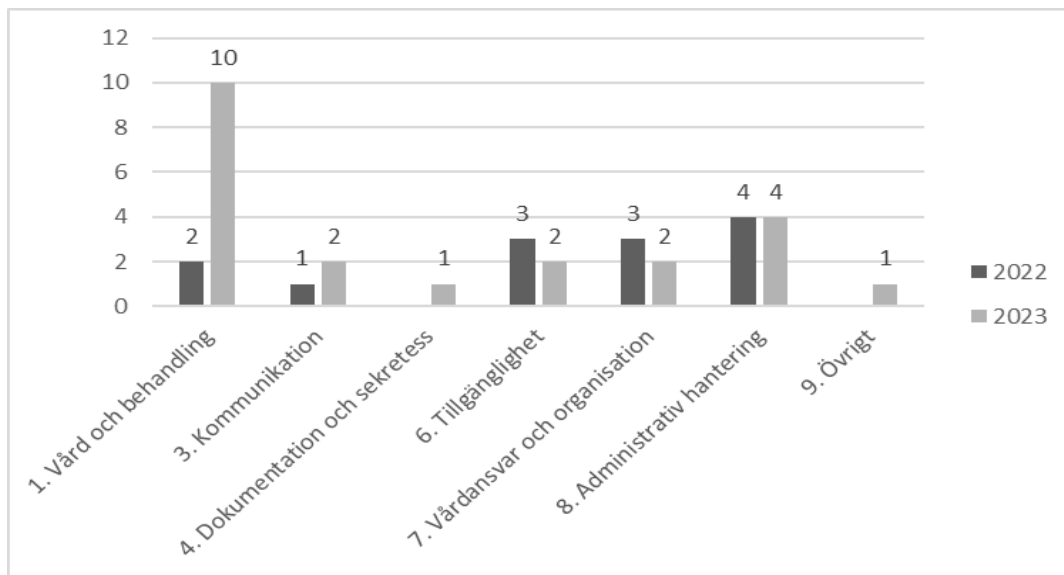
Från den 1 Januari 2023 har totalt 123 ärenden rapporterats i Synergi för barn- och ungdomspsykiatri. Dessa ärenden var främst inom kategorierna administration och vård och behandling. Under 2022 kom det in totalt 106 ärenden och även där var det inom kategorierna administration och vård och behandling ärendena handlade om.

5.2.3 Patientnämnd

Patientnämnden är en fristående förvaltning och verksamheten regleras enligt lag om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården (2017:372). Patienter och närstående kan vända sig till patientnämnden med synpunkter på hälso- och sjukvård och tandvård som utförts i Dalarna. Patientnämndens huvudsakliga uppgift är att hjälpa patienter att föra fram klagomål till vårdgivare och se till att de blir besvarade. Medborgarna kan även vända sig direkt till vården via 1177. Dessa ärenden benämns "Synpunkter/klagomål från patient/närstående.

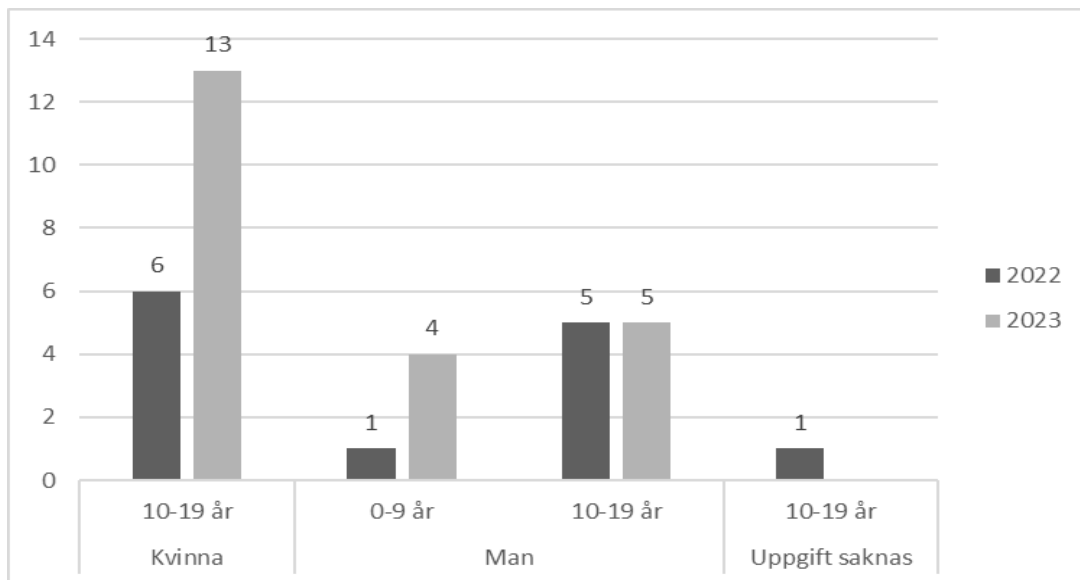
Under 2023 fick patientnämnden 22 ärenden rörande Barn och ungdomspsykiatri i Dalarna varav 4 inom privata aktörer, motsvarande siffra totalt år 2022 var 12 patientnämndsärenden.

Ärendena 2023 fanns framförallt inom huvudproblem vård och behandling som ökat från 2 till 10 ärenden. Dessa handlade främst om undersökning/bedömning samt behandling. Huvudproblem administrativ hantering hade 4 ärenden som handlade om brister i hantering och intyg. Övriga ärenden var spridda med 1-2 ärenden per huvudproblem.

Figur 3 visar fördelningen antal ärenden per huvudproblem 2022-2023.

Det var synpunkter gällande 13 flickor och 9 pojkar år 2023, flickorna fanns bara med i åldersklassen 10-19 år, se figur 4.

Figur 4 visar fördelningen antal ärenden per ålder och kön 2022-2023.

5.3 Individanpassad hälso- och sjukvård

5.3.1 Patientnöjdhet

Nationell Patientenkät, NPE, är ett samlingsnamn för återkommande nationella undersökningar av patientupplevelser inom hälso- och sjukvården. En enkät som skickas ut vart annat år, senast utskickad 2022 så ingen enkät skickades ut under 2023.

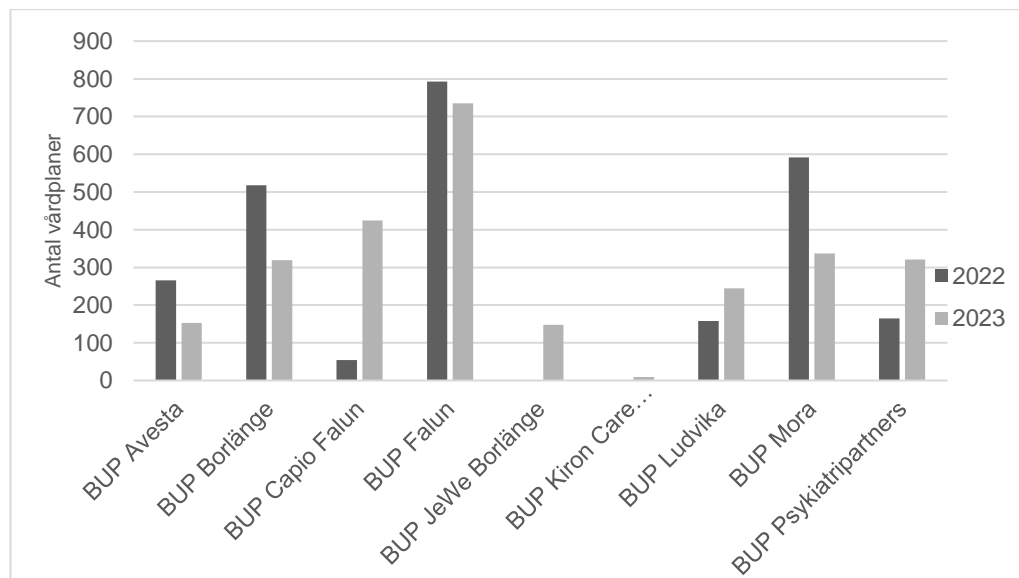
Nationella patientenkätens resultat ligger till grund för lokalt förbättrings- och utvecklingsarbete utifrån ett patientperspektiv, men kan även ge underlag för ledning och styrning på olika nivåer i hälso- och sjukvårdssystemet.

Enkäten är indelad i dimensionerna Helhetsintryck, Emotionellt stöd, Delaktighet och involvering, Respekt och bemötande, Kontinuitet och koordinering, Information och kunskap samt Tillgänglighet.

För resultat se: [Resultat \(patientkat.se\)](https://resultat.patientkat.se)

5.3.2 Vårdplan

Enligt avtalet ska en vårdplan dokumenteras i patientens journal senast vid det 3:e besöket och vara kommunicerad med patienten. Vårdplanen ska skrivas i samråd med patienten/förälder/vårdnadshavare och ska ge en samlad bild av patientens behov, mål och vilka insatser som planeras. Om patienten träffar flera olika yrkeskategorier på mottagningen är det viktigt att vårdplanen är tydligt formulerat och att alla som är involverade i patientens vård arbeta mot samma mål och gemensamt genomföra de åtgärder som beslutats. Uppföljning och uppdatering ska ske kontinuerligt under pågående behandling. Under 2023 skrevs totalt 2 586 stycken vårdplaner vilket är en ökning jämfört med 2 460 stycken under 2022.

Figur 5 visar antalet skrivna vårdplaner.

5.4 Effektiv hälso- och sjukvård

5.4.1 C-GAS

Childrens Global Assessment Scale – CGAS – är en etablerad skattningsskala som används för att bedöma barns och ungas förmåga att fungera i vardagen, det vill säga hemma, i skolan och med kompisar. Den används för att bedöma barn och unga i åldrarna 4–20 år med olika typer av psykiska symtom.

Under 2023 finns inget underlag för sammanställning.

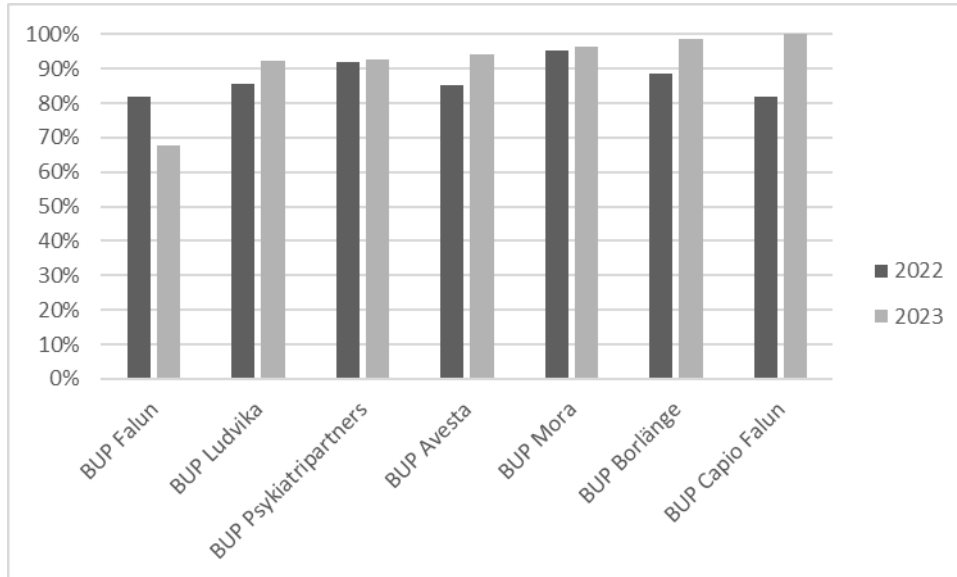
5.5 Tillgänglig hälso- och sjukvård

5.5.1 Telefontillgänglighet

Alla mottagningar ska enligt Avtal Vårdval BUP vara tillgängliga per telefon för rådgivning, bedömning och tidsbokning utifrån patienternas behov, dock minst vardagar klockan 8.00-17.00 (45 timmar per vecka). Mottagningen ska vara tillgänglig per telefon även under lunchtid.

Måttet räknas ut ifrån totala antalet telefonsamtal och hur stor andel av dessa som besvarades samma dag. Resultaten presenteras i form av måluppfyllelse i procent.

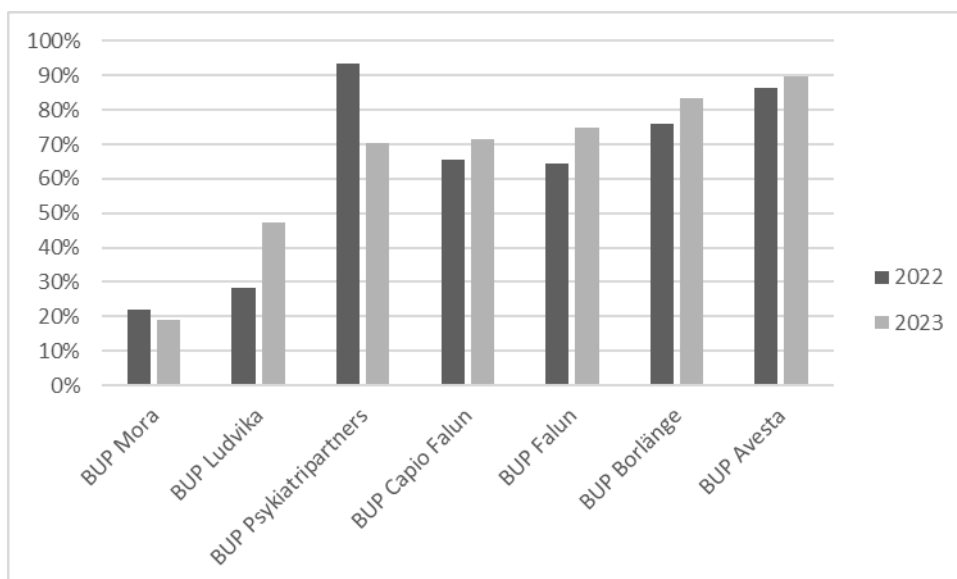
Under 2023 var den genomsnittliga telefontillgängligheten för samtliga mottagningar 92% vilket är en ökning jämfört med 2022 (87%).

Figur 6 visar telefontillgänglighet medeltal helår per mottagning.

5.5.2 Antal Nybesök inom 30 dagar

Barn och ungdomar som söker den specialiserade barn och ungdomspsykiatrin har enligt vårdgarantin rätt till att få ett första besök (Nybesök) inom 30 dagar från det att remissen är mottagen och bedömd, se figur 7. Sammanslaget för alla BUP-mottagningar var andelen 65 % som fick ett nybesök inom 30 dagar under 2023 vilket är en liten ökning jämfört med 2022 års nivå (62%).

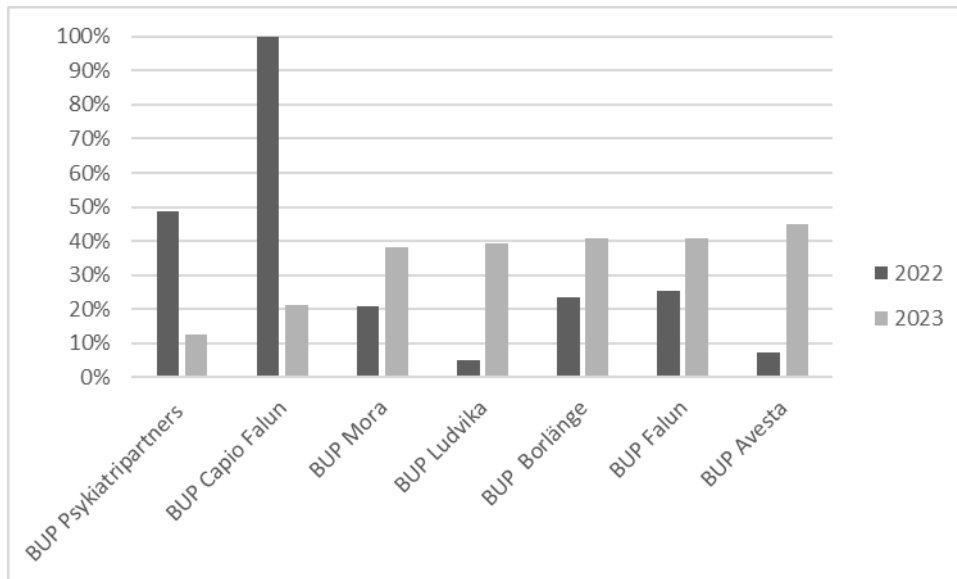

Figur 7 visar andel i medeltal för patienter per mottagning som fått ett nybesök inom 30 dagar..

5.5.3 Start av utredning inom 30 dagar

Barn och ungdomar har enligt vårdgarantin rätt till att en utredning ska starta inom 30 dagar från det att beslut om att en utredning ska göras på

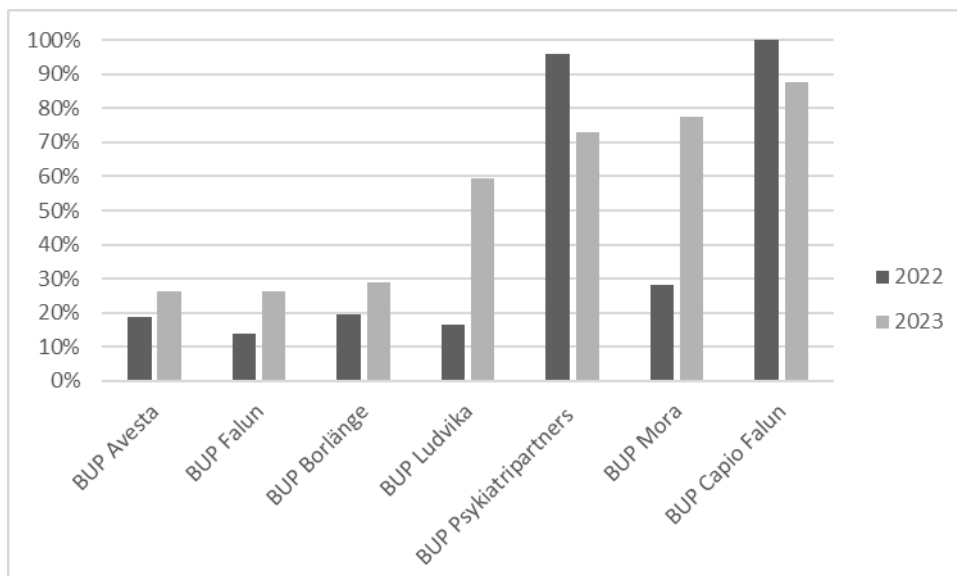
barnet eller ungdomen. Sammanslaget för alla BUP-mottagningar var andelen 45 % som fick starta en utredning inom 30 dagar under 2023 vilket en ökning jämfört med 2022 års nivå (33%).

Figur 8 visar andel i medeltal för patienter som fått starta en utredning inom 30 dagar.

5.5.4 Start av behandling inom 30 dagar

Barn och ungdomar har enligt vårdgarantin rätt till att behandlingen ska påbörjas inom 30 dagar från det att beslutet är taget om att behandling ska påbörjas. Sammanlagt för alla BUP-mottagningar var andelen 64 % som fick starta en behandling inom 30 dagar under 2023 vilket är en ökning jämfört med 2022 års nivå (42%).

I figur 9 visas andel i medeltal för de patienter som startat behandling inom 30 dagar.

6 Samverkan

6.1 Samverkan, fast vårdkontakt

Patienten har rätt till en fast vårdkontakt när Vårdgivaren finner det lämpligt eller när denne så önskar för att den enskildes behov av trygghet, säkerhet och kontinuitet i vården ska tillgodoses. Mottagningen ska fastställa vem eller vilka funktioner som i första hand ska utgöra fast vårdkontakt för en patient.

Majoriteten av BUP-mottagningarna har inga svårigheter att utse fast vårdkontakt till de patienter som är i behov av det.

6.2 Samverkan med andra Vårdgivare och övriga samarbetspartners

Mottagningen ska samverka med andra Vårdgivare och/eller annan samarbetspartner när patientens behov inte kan tillgodoses enbart av mottagningen. Samverkan kring patient ska ske utifrån ett strukturerat arbetssätt som säkrar patientens delaktighet, vårdövergångar samt arbetsfördelning.

I uppföljningsfrågorna som skickats ut till respektive mottagning så påtalar samtliga mottagningar att en god samverkan krävas med både kommuner och andra BUP mottagningar. Det framkom även önskemål om en ökad samverkan mellan kommunerna för att underlätta hanteringen av olika lokala överenskommelser vid samarbete med flera kommuner. Det är viktigt att pågående arbete med både regionala och lokala överenskommelser fortsätter för att kunna upprätthålla god och nära sammanhållen vård för patienterna.

Samtliga mottagningar lyfte fram svårigheterna med samverkan med Vuxenpsykiatrien. Här är det viktigt att utveckla samarbetet för att uppnå en god samverkan för att på så sätt bli mer patientsäkert.

7 Citat från mottagningar

Urval av citat från uppföljningsfrågorna:

" Viktig händelse under detta år är att mottagningen rekryterat flera medarbetare, mottagningen möter 2024 med en sammansvetsad arbetsgrupp med hög och bred kompetens inom de flesta områden. Som alla har samma mål att hjälpa barn- och ungdomar som har behov"

"Mottagningen har som mål att i framtiden kunna erbjuda fler patienter vård och vård inom rätt tid så att den psykiska ohälsan minskas och inte förvärras. Mål om att hitta arbetssätt och flöden som minskar belastningen för medarbetarna samtidigt som vårdköerna minskas och vård kan erbjudas i rätt tid"

"Mottagningen jobbar hela tiden med förbättringsarbete, för att minska köer och effektivisera vården. NP- team har under året startats upp och är nu i full rulle. Mottagningen ser redan nu att ledtider och insatser kan ske snabbare och mer välplanerat. Telefonbokningar minskas hela tiden och ersätts med Min vård, bättre för både medarbetare och patienter. "

8 Diskussion

Årsuppföljningen ska ge en kunskap och förståelse för barn- och ungdomspsykiatriska verksamheterna ur ett beställarperspektiv men ska även bidra till att förstå och planera den fortsatta utvecklingen av Vårdval BUP. Ambitionen är att avtalet ska skapa de förutsättningar som mottagningarna behöver för att tillgodose barn och ungdomars behov av en god, jämlik och ändamålsenlig vård.

Under vintern 2023 startade ytterligare två mottagningar upp så totalt finns det nio stycken Barn – och ungdomspsykiatriska mottagningar för att hjälpa de barn och ungdomar som är i behov av specialiserad vård.

Barn och ungdomspsykiatri behöver fortsätta förbättra sina verksamheter genom att effektivisera sina arbetsflöden för att säkerställa att fler barn och unga kan få behandling och utredning i rätt tid.

Något mer som behöver ses över och att arbeta mer kring är att stärka första linjens vård för barn och unga. Förstärkningen av denna primära vårdnivå är avgörande för att reducera köerna till barn- och ungdomspsykiatri samt för att tidigt identifiera psykisk ohälsa och därmed möjliggöra tidiga insatser för att förebygga försämring. Samarbetet mellan barn- och ungdomspsykiatri, första linjen och skolans elevhälsa behöver utvecklas.

Arbetet med "En väg in" har påbörjats för att säkerställa att barn och ungdomar får vård utifrån dennes behov och på rätt vårdnivå.

9 Viktiga utvecklingsområden inom Vårdval BUP

I linje med regionplanen bör följande utvecklingsområden prioriteras:

- Tidiga insatser ska kunna sättas in och förhindra att den psykiska ohälsan förvärras.
 - Barn- och ungdomspsykiatri ska hålla högsta kvalitet och vara köfri.
-